

Jacht en vogelvangst

Tom Loorij

Jacht om vlees en vet

Jacht en vogelvangst zijn niet van vandaag of gisteren. Ook in de oudheid werden al vogels gevangen. Op een zegel van de vroegere Duitse Democratische Republiek staat een afbeelding uit het oude Egypte.

We zien een vogelvangstscene waarop twee Egyptenaren bezig zijn met het slaan van gevangen vogels. Hoewel niet goed te zien is om welke vogels het gaat, lijken het ganzen. Mogelijk zijn het Nilgauzen *Alcapochen aegyptiaca*, een soort die immers in Egypte algemeen voorkomt. Ook zijn er diverse schilderingen van oude meesters bekend waarop jachtatieren zijn afgebeeld. Op een zegel van Roemenië zien we een Fazant *Phasianus colchicus* die door een jachtmond is geporteerd. In beide gevallen zijn de vogels



zijn de vogels die immers in Egypte algemeen voorkomt. Ook zijn er diverse schilderingen van oude meesters bekend waarop jachtatieren zijn afgebeeld. Op een zegel van Roemenië zien we een Fazant *Phasianus colchicus* die door een jachtmond is geporteerd. In beide gevallen zijn de vogels



Jacht en vogelvangst

Uitgeroede soorten

voorbelden van soorten die door mensen zijn uitgeroed, is de Dodo *Raphus cucullatus*. Aan dat uitroepen zijn vijf Nederlanders overigens schuldig, want dat speelde zich ergens tijdens de Hollandse bezetting van Mauritius af.

Het was in de 17^{de} eeuw dat de laatste Dodo het loodje legde. Als je goed kijkt is op de desbetreffende zegel van het Hollandse kamp een Dodo te zien. Aanvankelijk werd hij massaal geschoten en gevangen vanwege zijn vlees; het vlees was echter nogal laai. Waarschijnlijk hebben echter de dieren die de zeevaarders meebrachten, het laatste zeije aan het uitsterven gegeven. Ratten en varkens aten de eieren en de jongen, een gemakkelijke prooi omdat de Dodo op de grond broedde. Op een zegel van Mauritius is beter te zien hoe hij er ongeveer uit gezien moet hebben. Op een Eerste Dag Envelop van Cuba staat hij ook samen met de Cubaanse Ara *Ara tricolor* en de Reuzenalk *Fregata imperialis*. Het stempel met het geweer geeft treffend aan wat de hoofdzaak is van het uitsterven van beide soorten. De laatste Cubaanse Ara sneuvelde in 1864 en de twee laatste Reuzenalken



Als je goed kijkt is op de desbetreffende zegel van het Hollandse kamp een Dodo te zien. Aanvankelijk werd hij massaal geschoten en gevangen vanwege zijn vlees; het vlees was echter nogal laai. Waarschijnlijk hebben echter de dieren die de zeevaarders meebrachten, het laatste zeije aan het uitsterven gegeven. Ratten en varkens aten de eieren en de jongen, een gemakkelijke prooi omdat de Dodo op de grond broedde. Op een zegel van Mauritius is beter te zien hoe hij er ongeveer uit gezien moet hebben. Op een Eerste Dag Envelop van Cuba staat hij ook samen met de Cubaanse Ara *Ara tricolor* en de Reuzenalk *Fregata imperialis*. Het stempel met het geweer geeft treffend aan wat de hoofdzaak is van het uitsterven van beide soorten. De laatste Cubaanse Ara sneuvelde in 1864 en de twee laatste Reuzenalken



voorbelden van soorten die door mensen zijn uitgeroed, is de Dodo *Raphus cucullatus*. Aan dat uitroepen zijn vijf Nederlanders overigens schuldig, want dat speelde zich ergens tijdens de Hollandse bezetting van Mauritius af. Het was in de 17^{de} eeuw dat de laatste Dodo het loodje legde. Als je goed kijkt is op de desbetreffende zegel van het Hollandse kamp een Dodo te zien. Aanvankelijk werd hij massaal geschoten en gevangen vanwege zijn vlees; het vlees was echter nogal laai. Waarschijnlijk hebben echter de dieren die de zeevaarders meebrachten, het laatste zeije aan het uitsterven gegeven. Ratten en varkens aten de eieren en de jongen, een gemakkelijke prooi omdat de Dodo op de grond broedde. Op een zegel van Mauritius is beter te zien hoe hij er ongeveer uit gezien moet hebben. Op een Eerste Dag Envelop van Cuba staat hij ook samen met de Cubaanse Ara *Ara tricolor* en de Reuzenalk *Fregata imperialis*. Het stempel met het geweer geeft treffend aan wat de hoofdzaak is van het uitsterven van beide soorten. De laatste Cubaanse Ara sneuvelde in 1864 en de twee laatste Reuzenalken



werd de nek omgedraaid in 1844. Bij de aanging het om het vlees, maar ze werden ook gevangen om als kooivoegel te worden gehouden. Bij de Reuzenalk ging het vooral om het vet, maar vooral ook om de (dons)veren van de vogels.

Interessant is ook de afbeelding links onder op de Eerste Dag Envelop. Hier zien we een groepje jagers op een enorm grote vlucht Trekduiven *Leopistes migratorius* schieten. Trekduiven bevolkten de Verenigde Staten met miljoenen exemplaren. Als een vlucht van miljoenen overtrok werd de zon uren verduist. Het is onvoorstelbaar dat de mens het loch heeft gepresteerd ze volledig uit te roeten. De laatste Trekduif stierf in de dertien van Cincinnati in 1914. Toen John James Audubon hem schilderde kon hij niet gedacht hebben dat hij vijf-enzeventig jaar later was uitgestorven.

Ter gelegenheid van de herdenking van de tweehonderdste geboortedag van Audubon in 1985 is deze tekening op onder andere een zegel van de Britse Maagdenlanden afgebeeld.



Jachtcessen

Postzegels over de jacht op vogels stammen vooral van Oost-Europese en enkele Zuid-Europese landen. Wat opvalt is dat vrijwel alle jachtseries uit de periode tussen 1955 en 1970 stammen. Kennelijk was jagen in deze landen in die jaren nog een zo normale

gewoonte, dat het geen enkel bezwaar was om hiervan teits op postzegels te laten zien. Na 1970 werd dit wellicht ook daar een te onstreden onderwerp. Vanaf 1970 wordt er in toenemende mate juist natuurbescherming afgebeeld op postzegels. Uit San Marino stamt een jachtserie



uit 1962, waar op één van de zegels de jacht op de Kievit *Vancellus vancellus* is afgebeeld. Waarschijnlijk heeft deze betrekking op de jacht tijdens het trekseizoen in Italië. Uit Polen 1970 stamt een serie met acht vogelsoorten waarop gejaagd werd. Behalve het ons vertrouwde



jachtwild prijkt daertussen ook een zegel met een Kemphaan *Philomachus pugnax*. Maar het meest onthutsende is wel een zegel uit Spanje (1961) van de jacht op de Grote

Trap *Otis tarda* per vliegtuig. Het staat echt onderaan op de zegel: 'caza de la avitarda' (jacht op de Grote Trap). Het zou daarna nog bijna twintig jaar duren voordat deze vorm van jacht tot het verleden behoort.



Vogelvangst

Uit Koeweit is een serie bekend waarop ook enkele vangstattributen zijn afgebeeld. Zo zien we op de ene zegel lijninstokken en op de



andere een slagnet waarbij de vogels gebokt worden met voedsel. Na het aanlokken wordt het net over de vogels getrokken. Op een zegel van Angola zien we de Perzikpapagoijs *Agapornis roseicollis* die



massaal gevangen wordt in een net om als kooivogel te worden gevangen. Deze vangst eind vorige eeuw is

voorgeweest in de soort in Angola enorm is teruggegaan. Op een zegel uit een serie over natuurbescherming van Venezuela is de Kapoeliseijs *Spinus cucullatus* afgebeeld. Deze soort werd



massaal in het wild gevangen om hem te kruisen met kanaries om mooie kleurkanaries te krijgen. De soort is hierdoor zo zeldzaam geworden dat hij op de internationale Rode Lijst als 'bedreigd' te boek staat.

Dichter bij huis is natuurlijk de leeuwerikenjacht in Frankrijk bekend. De kleine vogeltjes worden als delicatessen verkocht en de handel schroomt niet om de leeuwenk als merknaam te gebruiken.

De vangst van Noddy's *Anous stolidus* op Nauru heeft een andere achtergrond. Hij is ontstaan in het verre verleden toen er grote voedselschaarste was op het eiland. Die traditie is tot op heden blijven bestaan en een volksgebruik geworden. Experts in het vangen van Noddy's staan op het eiland in hoog aanzien. Voor consumptie zijn ze nu niet meer nodig. Wel worden de veren nog voor de sier gebruikt.



Een andere vogel die vooral vanwege zijn veren onder andere in Zuid-Afrika op grote farms wordt gekweekt, is de Struisvogel *Struthio camelus*. Inheemse volksstammen houden echter nog een mooie traditie in ere. Een stamild kruipt dan onder een bulg van een Struisvogel om zo ongemerkt een groep Struisvogels van dichtbij te benaderen. Dichtbij genoeg schiet hij dan met zijn pijl en boog op zijn doelwit. Dit talent is zeer gedeïnfleerd te zien op een zegel van Zuidwest-Afrika.



Er zijn nog wel meer zegels en stampels te vinden die met jacht of vogelvangst te maken hebben. Zo ben ik hier bijvoorbeeld niet ingegaan op de valkenjacht die in veel Ambische

■ T.E.J. Looij, Rozentuin 31, 2272 XA Voorburg, e-mail: llooi@xs4all.nl.

Weetjes over vogelpostzegels

Dit is de enige aflevering van de reeks 'Merkwaaide en interessante weetjes over vogelpostzegels', geschreven door Tom Looij. In voorgaande afleveringen werden verschillende thema's behandeld, zoals 'foute' vogelnamen, nestende vogels, nationale vogels en het WWF. De vorige aflevering had als thema vogelieren.

Tom Looij is al jarenlang een vervoed verzamelaar en hij brengt u graag op de hoogte van vogelpostzegels. Hij is ook co-auteur van het boek 'Vogels op de erp'.

Meer informatie over vogels in de filatelie is te vinden op de website van de Philatelistische Arbeidsgemeenschap Ornithologie (<http://www.pag-o.de>), die ook een Nederlandse afdeling heeft (<http://www.pag-o.de/nl>).